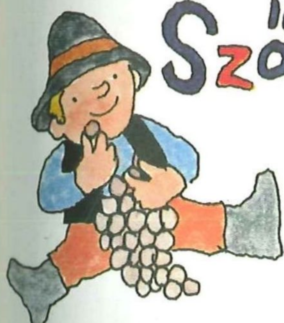
kisdobos

1989. OKTÓBER

Kimentem én a szőlőbe

Szőlőt szedegetni,

Utánam jött
az én bátyám
Hátba veregetni.
Nádas alá bújtam,
Sípot csinálgattam,
Az én sípom azt fújta:

Láp, láp, láp,
Ketten fogtunk le
Egy békát.

KISDOBOS KÉPTÁR

Balázs János (1905–1977) Erdőben

A salgótarjáni cigányember nem tanult a Képzőművészeti Főiskolán. A maga kedvére kezdett el festeni, saját magát képezte. Azért, hogy megfesthesse különös látomásait, sejtelmes elképzeléseit a világról. Az erdő apró lényei válnak mesebeli – hol fenyegető, hol bátorító – alakokká. Az erdő sötétje egyszerre csalogat, s egyszerre tölt el félelemmel.

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6–10 éveseknek. XXXVIII. évf. 8. sz. Főszerkesztő: Jani Gabriella. Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó. Felelős kiadó: **dr. Király G. István.** Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 116-660. Készült a Kossuth Nyomdában 89.0375. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.

A szerkesztőség címe: VI. Népköztársaság ú. 105. 1062, telefon: 428-555. **Levélcím:** Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest XIII., Lehel út 10/a. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 150 Ft.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A címlap **Kalmár István** illusztrációja.

A szerkesztőség munkatársai: Ferenczy Ágnes, Gaál Ödönné, Kóka Rozália, Salát Anna.

Áprily Lajos versei

Kopogtatás

Micsoda csattogó zakata ez? –
kiáltottam ki: – zeng a házeresz!
Kis cinke-ács volt. Mégis meghatott:
csőrével már az ősz kopogtatott.

Deres a fű

És újra ősz. És újra hívsz, pirók.
És hívnának vidám kirándulók.
De beteg szív magasban mit keres?
Deres a fű s a hajam is deres.

Vadlúd voltam

Valamikor vadlúd voltam,
vadludakkal vándoroltam.

Nagy tavakért lelkesültem,
tengeren is átrepültem.

Őszi fényben és homályban
fel-feltámad régi vágyam:

társaimmal útrakelni,
fényt és felhőt úszva szelni.

Majd ha végem itt elérem,
vadlúd-formám visszakérem.

Jóbarátok, ismerősök,
hogyha jönnek bíbor őszök,

nézzetek fel majd az égre,
égen úszó vadlúd-ékre,

s ezt mondjátok eltünődve:
újra vadlúd lett belőle,

s most ott száll a V-seregben,
hangja szól a fellegekben.

Kiss Ilona rajza

Iszlai Zoltán

Megbízások

– Hová viszed azt a kosarat? – kérdezi Csirip.
– Megyek vele a közértbe.
– Velem nem mész?
– Anyukával megyek.
– Vásárolni fogsz a kosárral?
– Meg anyukával.
– Anyukát elviszed?
– Anyukát nem kell vinni, ő jön.
– A kosár nem jön a közértbe?
– Nincs neki lába, csak füle.
– Akinek van füle, azt viszed?
– Nem, Csirip, én a kosarat viszem. Akkor is vinném, ha nem lenne füle.
– Akkor a lábát vinnéd?
– Ha lába lenne, nem kellene vinni. Akkor ő menne. De nincs lába, csak füle.
– Idehallgass! – kiáltja.
– Hallgatok – felelem.
– Nem te hallgatja, a kosár.
– Mit hallgat?
– Hallgass rám. Engem hallgasson.
– Te, ez a kosár süket. Neki nem olyan füle van, mint neked.
– Nekem milyen fülem van?
– Kicsi. És nincs befonva. Nem lehet jól megfogni.
Megfogta a fülét.
– Lehet.
– Csirip, hallgass rám!
– Én nem vagyok süket?
– Nem, éppen azért figyelj ide. A kosárnak akkora füle van, hogy ha megfogom, föl tudom emelni.
– Te nem tudod megfogni az én fülemet? – kérdezi.
– Meg tudom, így, de nem tudlak fölemelni. Látod?
– Neked is kicsi a füled?
– Nekem? Nem.
– Akkor téged föl lehet emelni.
– Próbáld meg.
– Kicsúszik – állapítja meg szuszogva. – Mert nincs befonva.
– Hál' istennek. Most már mehetek a közértbe?
– És mit hozol haza a kosárba?
– Mit hozzak? Van kedved valamihez?
– Köszönöm, jól.
– Mit köszönsz?
– Hát, hogy jókedvem van.
– Azt mondd meg, mit hozzak a kosárba.
– Sajtot.
– Milyen sajtot? Füstölt sajtot, sonkasajtot, magyar sajtot vagy milyet?
– Reszelősajtot.
– Milyen sajtra gondolsz?
– Amivel anyuka reszeli.
– Mit reszel az anyuka?
– Reszelőt. A sajtos tésztába.
– Igen? Szóval, te nem a sajtos tésztát szereted, hanem a reszelős tésztát.
– Én nem akarok reszelőset enni, én sajtos tésztát eszek! – kiáltja ijedten.
– Jó, csak viccesen mondtam.
– Vicceset se szeretm – duzzog.
– Disznósajtot ne hozzak? Azt szereted, ugye?
– Szeretem. Meg a disznószalonnát is.
– Melyik az a disznószalonna?
– Ami a sajtban van.
– Az a kis fehér?
– Én nagy disznószalonnát szeretnék.
– Jó, majd keresek. Van még valami kívánságod?
– Jó napot.
– Mit köszöngetsz? Már kétszer köszöntél.
– Jó napot kívánságom.
– Értelek. Szóval, ne hozzak más semmit?
– De, polivitakekszet. Meg narancsszört.
– Minek a narancsszörp a polivitaplexhez?
– Hát mivel nyeljem le?
– Teljesen igazad van, hozom a szőrt.
– Mehetek?
– Jöhetsz – mondja, és a sarkamra csapja az ajtót.

Hervay Gizella

Meséskönyv-mese

Kobak meséskönyvet rajzolt. ÍRTA ÉS RAJZOLTA: KOBAK.

Legelőször egy királyt rajzolt, mert a mesék úgy kezdődnek, hogy volt egyszer egy király...

De csak egy egészen kicsi királyt rajzolt, hogy odaférjen a lapra a sárkány is mind a hét fejével, meg a boszorkány meg az egész ókor. Mert a mese az ókorban fog történni, mikor még a királyok éltek meg sárkányok meg boszorkányok. Szóval egy egészen kicsi királlyal kezdődött a mese, hogy a király elkiáltotta magát:

- Ki merészel itt nagyobb lenni nálam? - azzal már össze is trombitálta a kicsi katonákat, hogy a sárkány ellen indítsa őket.

- Ez a sárkány azt hiszi, hogy nagyobb nálam, de még nagyobbat fog tévedni, mert úgy elpusztítjátok nekem, hogy a hét feje közül egyetlenegy sem marad a nyakán!

Kobak most telerajzolta a lap alját egészen kicsi katonákkal, mire a sárkány mind a hét feje tüzet okádott rájuk. A sok kiskatona átrohant a következő lapra a sárkánytűz elől, de ide is átnyújtotta hét nyakán hét fejét a sárkány.

Ha Kobak nem rajzol alájuk gyorsan hétszer hét tűzoltóautót, mind elpusztultak volna. A hétszer hét tűzoltóautón hétszer hét tűzoltólétra volt és hétszer hét tűzoltófecskendő. Ahány fecsendő csak volt, mind a sárkányt locsolta. Akkora tócsa lett, hogy el se fért a papíron, külön lapra kellett rajzolni, még így is alig maradt egy kis hely a sarokban a boszorkánynak.

Mert jött a boszorkány, alighogy a sárkányt elűzték a tűzoltókatonák, jött a vörös hajú boszorkány seprűn lovagolva, ahogy az ókorban szokás, és már messziről azt kiabálta:

- Tűzzé változtatom a vizet! Tűzzé változtatom a vizet!

S hát abban a pillanatban tűzzé vált a nagy víztenger. Kobak alig győzte festeni. De szerencséjük volt a kiskatonáknak, mert kitörött a piros ceruza hegye, s erre a maradék tenger elnyelte a tüzet.

Na most menekülhetett a boszorkány, menekült is, úgy elröpült, hogy még a seprűjét is a képen felejtette. A kiskatonák meg fogták magukat, ráültek, és - hipp-hopp! - máris a másik oldalon termettek.

Ott repültek a kicsi király feje fölött, s hát a király nem látott messzire, azt hitte, hogy a boszorkány, s lövetni kezdte őket hétszer hét ágyúval.

Szerencsére a tűzoltókatonák se láttak messzebre, még a hétszer hét messzelátóval se, ezért az ágyúgolyók mind a röpülő kiskatonák feje fölött süvítettek el. Ki is röpültek mind a papírról, s a következő oldalon potyogtak lefelé.

Volt ott aztán akkora ágyúgolyó-potyogás, hogy semmi más nem fért a papírra, csak a felső csücsökre a nap, de az meg akkorát kacagott az ágyúgolyó-potyogáson, hogy a könnye is potyogni kezdett.

Támadt erre olyan szivárvány, hogy átívelt a következő lapra, azon aztán szépen hazaséltáltak a kiskatonák.

Hanem a királyra nagyon megharagudtak, hogy mért lövette hétszer hét ágyúval őket. Bújt a kicsi király a trónszék lába alá, de hiába, ott is utolérték, jól elverték, elkergették.

Hét oldalon át szaladt a kiskirály, az elsőn elgurult a koronája, a másodikon elhullatta a palástját, a harmadikon a királyi almáját, a negyediken leszakadt róla a ruha, az ötödiken kiszaladt a cipőjéből, a hatodikon hasra esett, a hetediken kiszaladt a meséskönyvből.

Kiss Ilona rajzai

Az aradi tizenhárom vértanú

Horváth Mihály és Varga Ottó nyomán

Annyi sok harc, annyi győzelem után fegyveres osztrák őrök kisérik a szabadságharc katonáit! A legénység nem léphet ki a sorból, a tiszt úgy ül a szekéren, mintha oda volna láncolva, hiába ez a fogság.

Az aradi vár udvarán felsorakoztatták a tiszteket, egy kissé távolabb a legénységet is. És aztán várni, várni kellett, mert hiszen ez adja a tekintélyt.

Végre megjelent maga Haynau táborszernagy úr, és szemügyre vette a foglyokat.

Akkor még kevesen ismerték Magyarországon Haynaut, a bresciai hiénát, ezt az ostoba és különösen kegyetlen főtisztet. Csak azt látták a tisztek, hogy hol őket vizsgálja, hol meg az égbe pillantgat, és olyan felfuvalkodott, mint egy pulykakakas. Nem is állhatták sokáig, az egyik tiszt odaszólt a társának:

– Komám, ennek szurkos bottal se érnéd fel az orrát!

Sokan meghallották, lett belőle olyan nevetés, hogy a táborszernagy elpirult haragjában.

– Akasztófára! Akasztófára mindenkit! – Csak ezt kiáltotta.

Akkor csak nevették, senki sem hitte, hogy katonatiszteket akasztófán lehet kivégezni. Hiszen ha már halálos ítéletről van szó, a katonának főbelövés a büntetése. De különben is, ugyan miért büntetnék őket? Hiszen a hazájukért, azokért a törvényekért harcoltak, amelyeket a király szentesített!

Haynau szitkozódva elvonult végre, de jött helyette egy kövér ezredes, olyan kacsázva hozta pocakját, hogy a tisztek őt is kinevették. Az ezredes intett, hogy szólni kíván hozzájuk.

– Parancsom értelmében önöket besorozom az osztrák hadseregbe. Az a tiszti rang, amelyet a lázadó seregben viseltek, itt nem számít: mindnyájan közlegények lesznek. De aki értelmes, és szolgálatát jól teljesíti, előléphet, az altiszti fokozatokat elnyerheti. Most emeljék fel jobb kezüket, és mondják utánam az eskü szöveget.

Az ezredes felolvasta a szöveget, de bizony senki se emelte fel a kezét, az esküt se mondták. Mit tehetett? Ismét neki durálta magát, újra felolvasta az esküt, de most se járt sikerrel. Erre intett egy káplárnak, előhozatott egy padot, és azt mondta:

– Most még egyszer felolvasom az esküt. Aki nem mondja utánam, itt, ebben a helyben lehúzatom, és huszonöt botütést veretek rá.

A tisztek egymásra néztek, elsápadtak a tehetetlen haragtól, de semmit se tehettek. Elmondták az eskü szövegét, és mindnyájan, még az őrnagyok is császári közlegények lettek.

A sok száz foglyot az aradi vár déli kazamatáiba helyezték el, a tizenhárom tábornokot a vár közepén álló, úgynevezett fő őrházban tartották fogva. Még ekkor is annyira féltek tőlük, hogy mindegyikre két őr vigyázott töltött fegyverrel.

Miklós cár levélben szólította fel Ferenc Józsefet, hogy adjon amnesztiát a szabadságharc katonáinak, s amíg Klapkával tárgyalás folyt a komáromi vár feladásáról, sokan bíztak is a közkegyelemben. Mekkorát csalódtak!

Szeptember végén összeült a haditörvényszék, amelynek elnöke egy személyben vádló, tehát ügyész is. A bíróság tagjai osztrák katonák, akik a joghoz semmit se értenek, de hiszen erre nincs is szükség: a kész ítéleteket úgyis megküldték már Bécsből. Haynau legfeljebb annyit tehet, hogy az akasztást kegyelemből főbelövésre változtatja. A haditörvényszék előtt a vádlott védheti magát, de védőügyvédet a tárgyalóterembe nem bocsátottak be. Annyira törvénytelen volt az ítélkezés rendszere, hogy még a bécsi újságok is felháborodva írtak róla. A tizenhárom tábornok ügyét szeptember végén tárgyalták – a vádlottakat felségsértés címén halálra ítélték.

Amikor Ernst elnök szemükre vetette, hogy hűtlenek voltak esküjükhöz, melyet a császár őfelsége zászlajára tettek, a tábornokok nem válaszoltak.

Az ítéletet kimondták, de teltek-múltak a napok, és a végrehajtásról nem esett szó. A családtagok már abban bíztak, hogy Ferenc József kegyelmet ad az elítélteknek.

De nem így történt. Amikor Komáromból október 5-én az utolsó honvéd is eltávozott, akkor eljött az ideje a bosszúállásnak. Október 6-án a pesti Újépület falánál főbe lőtték Batthyány Lajos volt miniszterelnököt. Az aradi várban pedig különleges intézkedésekkel készítették elő a kivégzést.

Ezerháromszáz katonát éleståltéssel láttak el, éjjel kettőzött őrcsapatok jártak fel és alá, hajnalban az egész őrség fegyvert ragadott.

A tábornokok vigasztalására lelkészeket küldtek, de inkább őket vigasztalták az elítéltek: a papok sírva léptek be hozzájuk. Gyalogmenetben kísérték a tábornokokat a kivégzés helyére. Egyedül Damjanich és Sujánszky lelkész ült parasztszekéren, a tábornok szivarozott, éppen elszívott egy szivart, amikor az akasztófákhoz érkeztek.

Útközben azt mondta Sujánszky tisztelendő úrnak:

– Csak legalább Kossuthot óvja meg Isten a mi sorsunktól, így legalább marad némi remény, hogy hazánknak még egyszer fölvirrad!

Négy tábornokot főbelövésre ítéltek – kilenc akasztófa állt a vesztőhelyen.

Először Pöltenberg előtt állt meg a porkoláb.

– Kérem, kapitány úr! (Mindenkit azon a rangon szólított, amelyet egykor a császári sergben viselt.)

Pöltenberg egy percnyi halasztást kér, odalép Damjanichhoz, és megszorítja a kezét. Damjanich azt mondja neki:

– Isten veled, barátom! – S azzal megcsókolta.

Egymás után lépnek a tábornokok Damjanichhoz, mindenki búcsút vesz tőle.

Amikor Leiningenre kerül sor, ő engedélyt kér a vezénylő őrnagytól, hogy a legénységhez szólhasson.

– No, hát szóljon, de röviden!

A harmincéves ifjú most is honvédtábornoki egyenruhát visel, csengő hangon megszólal, és német nyelven ezt mondja:

– Felőlem azt a hírt terjesztik egyesek, hogy én Buda felszabadításakor osztrák tiszteket meggyilkoltattam volna. Nekem nem áll módomban más védekezés, ezért itt az utolsó percben, Isten szabad ege alatt a jelenlevők előtt kijelentem, hogy ez a rólam terjesztett hír aljas rágalom!

Ezután társaihoz furdult, és azt mondta nekik:

– Isten veletek, bajtársak! Nemsokára egy más, igazabb bíró előtt állunk, ő igazságosan ítél majd fölöttünk.

Sujánszky tisztelendő úr sírva fakadt.

Damjanich így szólt hozzá:

– Miért sír, tisztelendő úr? Hiszen a feszületen levő Jézus is az igazságért akasztatott fel!

De most már Damjanich előtt tiszteleg a porkoláb.

– Kérem, százados úr!

A tábornok megvető pillantással felel erre a címzésre, nem is szól a porkolábhoz, Sujánszky tisztelendőnek mondja:

– Azt gondoltam már, hogy én leszek az utolsó, ki a csatában mindig első voltam.

A hóhérra támaszkodva sántikál az akasztófáig.

– Nem soká van már szükségem a lábamra.

Ő már csak Vécsey Károly tábornoktól búcsúzhat el, akit utolsónak hagytak, mert a délvidéki hadsereg megtartásáért rá különösen haragudtak.

– Éljen a haza! – kiáltotta Damjanich. Ez volt utolsó szava.

Vécsey körülnézett – nem volt kitől elbúcsúznia. Ekkor odalépett Damjanich tábornokhoz, és megcsókolta a kezét.

Mihely a katonaság elvonult, és a közlekedést helyreállították, ezrével zarándokolt a nép a kivégzés helyére.

„Arad pedig a magyar Golgota” – írta Kossuth, mert a szabadságharc mártírjai is új hitet öntöttek a hazafiak szívébe.

Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége c. mondagyűjteményéből

A gyermeki jogok

8. pontja kimondja, hogy mindenféle veszély esetén a gyerekeknek kell elsőként segítséget kapniok.

Azt hiszem ez az a pont, amelyet talán nem is kell magyarázni. Hiszen olyan természetes, hogy a kicsit, a védtelent kell segíteni. Ezért szeretnék most másról írni, de ez a más is szorosan kapcsolódik a gyermeki jogokhoz.

Azt talán tudjátok, hogy nemsokára új alkotmányunk lesz. Most dolgoznak rajta a jogászok, politikusok, figyelembe véve mások javaslatait is. A Magyar Úttörők Szövetsége azt indítványozza, hogy az alkotmány emberi és állampolgári jogokról szóló fejezetébe kerüljenek be a gyermeki jogok is. A szövetség kéri, hogy akinek a gyermekek jövője személyes ügye, az csatlakozzon az Úttörőszövetség felhívásához.

Még nem tudom, mi lesz a júniusi felhívás eredménye, de azt megígérhetem, hogy az új alkotmányról a Kisdobosban is olvashattok.

Kultúrház az Óperenciás tengeren túl

Valahol, egészen közel a világ végéhez, túl a fővároson, túl a megye székhelyén, túl az Óperenciás tengeren és három országúton, ott, ahol madár is alig jár, van egy kis falucska Baranya szélén. Pettend a neve. Ebben a faluban iskola nincs, a bolt is csak néhanapján árul friss kenyeret. Itt áll egy kidőlt-bedőlt házikó. Valamikor kultúrháznak nevezték. Erről a házról szól az én történetem.

Vendéget várt a falu apraja-nagyja ezen a délutánon. Ildikónak nevezik és tegezik a gyerekek azt a vékonycsontú, fiatal egyetemista lányt, aki hétről-hétre hozzájuk érkezik. Ildikót azért szeretik, mert vele nem csak magyarul lehet beszélni. Jól érti és beszéli a helybeliek nyelvét. A magyarról könnyen vált át beszéd közben cigányra. S a gyerekeket is arra kéri, fordítsák le mindjárt dalaik, verseik szövegét.

A mai találkozót nagy titokzatosság előzte meg. Melinda, Mónika, a két kísérőm, nekem sem árulta el, miért öltöztek díszbe: fehér harisnyanadrágba, fehér blúzba, sötétkék aljba és kisdobosnyakkendőbe.

Mire Ildikó megérkezett, s néhány szót váltott a köszöntésére érkező fiatal anyákkal, addigra a pettendi cigánygyerekek birtokba vették a kultúrház rozoga színpadát. A régenmosott, füstös függöny mögül leselkedtek ki izgatott arccal. Honnét, honnét nem, még zeneszerszám is került. Megkezdődött az előadás.

Etikepetikéről, a maszatos arcú, szőke kisfiúról szólt, aki mindig rosszul válaszol az iskolában. Mónika játszotta a tanító néni szerepét, fehér köpenyben, magassarkú cipőben, kontyba tűzött hajjal, kipirosított arccal és ajakkal. Még a szavajárását, a kéztartását, szigorúságát, kedvességét is megismertük az igazi tanító néninek. (Ez a tanító néni a harmadik faluban tanítja őket, busz viszi őket a dobszai iskolába.) Végül minden gyerek felmondta a szerepbeli leckét, csak Etikepetike szökött haza ijedtében, amikor meghallotta, hogy: „Este van, este van..."

A műsor tornaórával ért véget. Ekkor már az óvodások is fent nyargalásztak a színpadon.

A taps után Ildikó tartott előadást a régi hagyományokról, babonákról. Vajon miért kötötték a cigánykisbabák csuklójára piros cérnát? Milyen jövőt jósoltak az öreg cigányasszonyok utódaiknak? Milyen régi, távoli világból származó szavakat őriz a nyelvük?

A gyerekeket nem lehetett hazazavarni. Szüleik köré ülve ott maradtak, bele-beleszóltak. Ha megunták, elhallgatott az előadás, énekeltek a gyerekek. Így ment ez estig. Akkor újra megszólalt a zene, s táncra kerekedett az egész falu.

Tán még most is táncolnának kétévesek, hétévesek és hetvenhét évesek, ha Ildikó azt nem mondja nekik:

– Ideje már a gyerekeknek lefeküdni. Jó éjszakát!

Trencsényi László

Barátkozom a lepkékkel
Turai Adrienn, *7 éves munkája*
Pomázi Természetbarát Szakkör

Egyszer volt

Embla izlandi kislány. Budapesten a mesekutatók konferenciáján találkoztam vele. Megpróbáltunk beszélgetni. Embla csak izlandi nyelven, én csak magyarul tudok, így hát segítségre volt szükségünk. Amit Embla mondott, azt édesanyja angolra fordította. A tolmács nekem elmondta magyarul. A mesékről beszélgettünk. Embla elmondta, hogy az izlandi gyerekek legkedvesebb meséje a Búkolla. Embla örülne, ha nektek is tetszene. A rajzot is ő készítette.

Búkolla

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény paraszt, aki a feleségével és a fiával éldegélt.

Hát egyszer egy szép napon arra ébredtek, hogy elveszett az egyetlen tehenük, Búkolla.

Így szólt a szegény ember fia:

– Édesapám! Engedjenek engem a tehén után, és meglátják, megtalálom!

Így hát feltarisznyálták, új cipőt húztak a lábára és útnak indították. Mikor már hoszú ideje mendegélt, megéhezett. Leült, hogy falatozzék. Evés után így szólt:

– Bőgjél, lelkem, Búkolla, bőgjél, ha még valahol életben vagy! – Akkor valahonnan, nagyon messziről meghallotta Búkolla bőgését.

Továbbment a fiú megint, hosszú-hosszú ideig vándorolt. Aztán megint leült falatozni. Evés után így szólt:

– Bőgjél, lelkem, Búkolla, bőgjél, ha még valahol életben vagy!

Hát meghallotta, hogy most közelebbről bőg a tehén, mint korábban.

Újból hosszú-hosszú ideig ment, aztán megint leült falatozni. Evés után ismét így szólt:

– Bőgjél, lelkem, Búkolla, bőgjél, ha még valahol életben vagy!

Ekkor ismét bőgést hallott, éppen a lába alól. Ahogy körülnézett, egy barlangot talált a sziklában. Ott volt Búkolla megkötve. Eloldozta, és megindultak hazafelé.

Mikor valameddig eljutottak, meghallotta, hogy valaki követi őket. Ahogy hátranézett, látja ám, hogy egy óriásasszony meg a lánya jönnek utánuk. Hej, megijedt a legényke!

– Mit csináljunk most, lelkem Búkolla? – kérdezte.

– Húzz ki egy szőrszálat a farkamból, és fektesd a földre! – válaszolt Búkolla. A fiú így cselekedett. Ekkor Búkolla azt mondta:

– Mondom neked, hogy változz hatalmas folyammá, hogy senki át ne kelhessen rajtad a szálló madáron kívül!

És lássatok csodát! Egy hatalmas folyam zúgott mögöttük. Búkolla és a legényke továbbmentek.

Mikor az óriás asszony a folyóhoz ért, így szólt:

– Ezzel semmire sem mégy, fiacskám! – és a lányához fordult.

– Menj, hozd el apád nagy bikáját!

Így is történt. Hát a bika az egész folyamot kiitta. Mentek az óriások tovább.

Látta ám a fiú, hogy az óriások újra a nyomukban vannak. Ezt mondta Búkollának:

– Mit csináljunk most, lelkem, Búkollám?

– Húzz ki egy szőrszálat a farkamból, és fektesd a földre – válaszolta Búkolla. Így is lett. Búkolla pedig azt mondta:

– Mondom neked, változz

hogy is volt?

lángoló tűzzé, hogy senki ne kelhessen rajtad át a szálló madáron kívül!

És lássatok csodát! Azonnal lángtenger támadt mögöttük. Búkolla és a legényke továbbmentek.

Mikor az óriásasszony és a lánya odaértek a tűzhöz, az asszony így szólt:

– Ezzel semmire sem mégy, fiacskám! – s a lányához fordult.

– Hozd el apád nagy bikáját!

A bika azt a vizet, amit a folyóból ivott rálocsolta a lángokra, s kioltotta a tüzet.

Látta ám a legény, hogy ennek fele se tréfa, az óriások mindjárt utolérik őket.

– Mit csináljunk most, lelkem, Búkolla? – kérdezte.

– Húzz ki egy szőrszálat a farkamból, és tedd a földre – válaszolta Búkolla. A fiú megtette. Ekkor Búkolla így szólt:

– Mondom neked, változz heggyé, hogy senki se tudjon átkelni rajtad a szálló madáron kívül!

És lássatok csodát! Hatalmas hegység emelkedett mögöttük.

Mikor az óriásasszony a hegyhez ért, így szólt:

– Ezzel semmire sem mégy, fiacskám! – és a lányához fordult.

– Menj és hozd el apád nagy fúróját!

Így is történt. Az óriásasszony átfúrta a hegyet. Aztán megpróbált keresztülnyomakodni rajta, de a lyuk túl szűk volt. Az óriásasszony beszorult. Se előre, se hátra. Amikor pedig a nap feljött, kővé vált. (Mert Izlandon az óriások kővé válnak, ha napfény éri őket.) Azóta is ott van.

A fiú pedig hazaért Búkollával. Azóta is élnek, ha meg nem haltak.

Izlandi népmese
Angolból fordította:
Dessewffy Anna

„**Izland** – a Jégföld. De egyúttal a tűzhányók, rettentő erejű fagyos szelek és téli viharok földje. Népe a dánok, norvégok, svédek rokona, de néhány évvel ezelőttig alig érintkezett más európai népekkel és elszigeteltségében megőrizte régi szokásait, viseletét, és főleg több mint ezeréves népi költészetét. Kilencvenéves öreganyókák fonás, varrogatás közben mondogatták dédunokáiknak a sok száz soros verses énekeket, históriákat, és ha egyik tanyáról a másikra üzenetet küldtek, az üzenetvivő legényt, leányt be sem eresztették addig, amíg el nem mondott egy verses éneket."

G. Beke Margit

Fürkészoldal

Hangoskodással ne zavard az erdő csendjét! Ne szemeteljetek! A hulladékot nejlonzacskóba gyűjtsétek, szeméttartóba dobjátok!

Határozzátok meg előre, hogy hová akartok menni. Vigyetek magatokkal túristatérképet és tájolót is.

FÜRKÉSZ BALÁZS

ZÖLD FÜRKÉSZ

Hátizsákba csomagoljatok, így a legkényelmesebb. Vigyetek magatokkal növény és állathatározót is.

Óránként 3 km megtételével számolhattok. Hegynek felfelé még lassabb a haladás!

Kényelmes cipőben menjetek! Nincs rosszabb a fájó, feltört saroknál.

Nektek nincs ilyen praktikus kalapotok. Vigyetek magatokkal esőkabátot!

BAKANCSOS FÜRKÉSZ

FRUZSINA

Figyeljétek és ismerjétek meg a túrista-jelzéseket!

főútvonal

bekötőút

víz forráshoz vezető út

kilátóhelyre vezető út

barlanghoz vezető út

rövidítő út

romhoz vezető út

Nincs szebb az őszi erdőnél! A sok pompás szín, a sárga levelek ragyogása az erdei ösvényeken, ahogyan a fák között rásüt a nap! Aki még nem látott ilyet, nem is tudja mit veszített. Ezért hát, fürkész barátom arra buzdítlak, ismerd meg a természetjárás örömeit. Persze nem Hübele Balázs módjára. Egyedül ne indulj el, csak felnőtt kísérővel. Sokmindent kell megtanulnod, megismerned ahhoz, hogy igazi természetjáró légy. Ha van nálatok természetjáró szakosztály, lépj be! Meglátod, mennyi öröm és szépség vesz körül.

Rajzolta Görög Júlia

DAGI DÖME SZÜRETEN

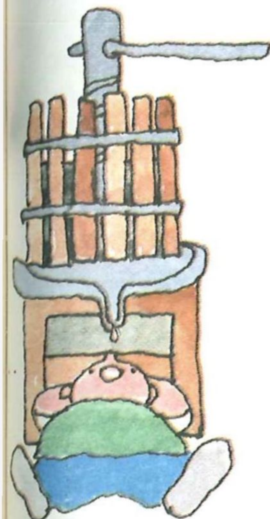

Szép októberi vasárnap volt. Anya, apa és Döme korán felkeltek. Apa vödröket, kosarakat, üvegeket tett Gazsi csomagtartójába. Anya kolbászt, szalonnát, kenyeret, nagy halom pogácsát csomagolt a hűtőtáskába.

Döme bemászott a hátsó ülésre, és már robogtak is Ság felé szüretelni.

A szőlőben már várták őket a rokonok. Felnőttek, gyerekek vígan munkához láttak. Döme hamarosan megkóstolta a présből kicsorgó mustot.

Egyet-kettőt fordult még, aztán megunta a dolgot. Távol a többiektől leheveredett egy tőke alá. Lila szőlőfürtök kandikáltak ki a levelek alól. Döme csipegetni kezdte. Egy másik tőkén dús, halványzöld szőlőbogyók csábították. Azt is megkóstolta. Arrébb hamvaskék gyümölcsök pompáztak, az is finom volt. Meglátott egy mandulafát, máris markában roppantgatta a finom csemegét. Az őszibarackfáról dundi barackok mosolyogtak rá. A császárkörtét már alig tudta megenni.

– Dömike! Merre vagy? Gyere ebédelni – hallotta nagymama hangját. Hirtelen szörnyű hascsikarást érzett.

– Jaj, jaj, végem van! – nyöszörögte. A doktor bácsi alaposan megnyomkodta a kisfiú hasát.

– Dagikám, te alaposan teleetted magad, és persze mindent mosatlanul – mondta és felszívta az injekciót.

– Nem vagyok dagi – nyögött Döme!

– Dagikám, te alaposan teleetted magad!

Gyerekek! Írjátok meg, miben hibázott Döme! Rajzoljátok le, milyen volt nálatok a szüret!

Kalmár István rajza

A magyar katona átka

Egyszer a magyar katonát elfogta a török, és az mindig azon törte a fejét, hogyan szabadulhatna meg, mert nagyon unta a rabságot. Ezt a török észrevette, s még jobban őrizte. Egyszer azt mondja neki:

– Te magyar, én elengedlek téged, ha megátkozod a hazádat!

Azt mondja a katona:

– Megtehetem! Hát verje meg az Isten Magyarországot Szent György-napi harmattal!

– Ez nem elég! – mondja a török. – Még máshogy is átkozd meg!

– Hát akkor verje meg az Isten pünkösdi záporral!

Ez sem volt elég a töröknek:

– Nem jó! Jobban meg kell átkoznod!

A magyar katona harmadszorra azt mondta:

– A kő törje meg a búzáját!

– Így már elengedlek! – mondta a török, s el is engedte.

Azóta se kívánunk magunknak jobbat!

Magyar népmese

Mi az?

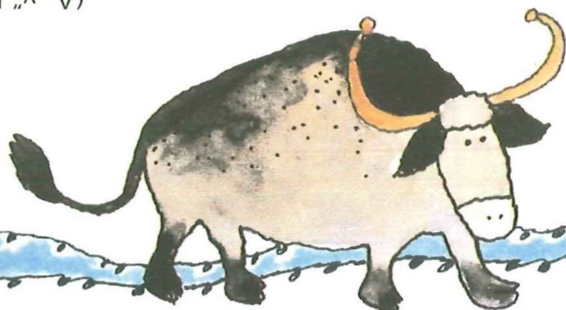
Egy nagy csoda vagyon e széles világon,
Nincs égen, se földön, sem Magyarországon.
Van minden városban, de nincsen Egerben;
Van minden kis vízben, de nincs a tengerben:
Elfér egy vödörben, de nem a csöbörben.
A pap se tudja ezt, csak a nyelvin hányja:
Mester se tudja, csak a tanítványa.
Tudja minden varga, csizmadia egy sem.
Elbírja egy veréb, de ló, ökör egy sem;
Nem volt ez Ádámnak, ennek nem is kellett,
De Éva anyánknak közepibe rejlett.

(A „v" hang)

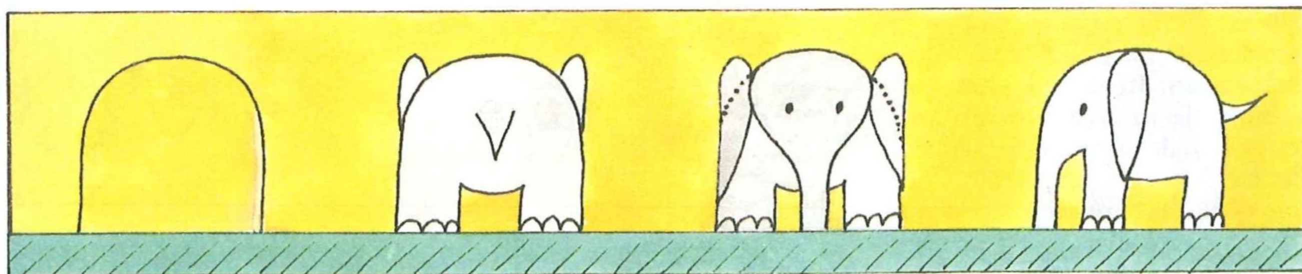
BETŰZGETŐ

Az első osztályosok oldala

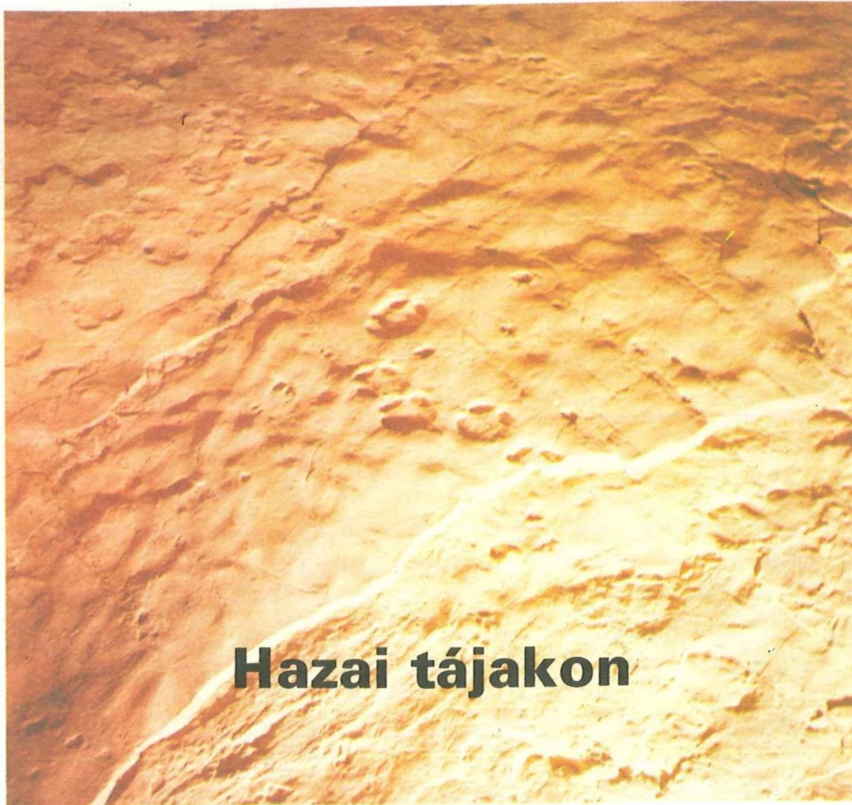
Hallottál már ilyet? Cerufánt betűkkel rendezte be a szobáját! Hány betűt találsz? Két szín segít a felismerésben. Ha ügyes vagy, huszat is megszámolhatsz.
Ha ismered a kapuvonalat, akkor rajzolhatsz elefántot.
Lerajzolhatod hátulról, elölről, oldalról. Cerufántnak így sikerült:

Október van, de ha nem esik az eső, a nagyszünetben fogócskázhattok az udvaron. Cerufánt talált egy új kiszámolót:

Ugri-bugri mókuska
bokorba fut nyulacska,
szarka csőre cserregő,
te leszel a kergető!

Írta és rajzolta Marék Veronika

Hazai tájakon

Szépek az erdők, a hegyek, és festőien szép lehet egy falu régi házakkal, ódon templomtoronynyal. De talán az a legszebb ha egy tájon az ember és a természet remekművei adnak találkozót egymásnak. Ilyen különleges értékű táj számomra a palócok lakta Cserhát.

Ez nem olyan vad hegyvidék, mint nyugati szomszédja a Börzsöny. nem is olyan magas, mint tőle keletre a Mátra. De évmilliókban mérhető geológiai múltja sokkal változatosabb náluk, s ez meglátszik a hegyvidéki táj változatosságán. Itt is működtek vulkánok, de az izzó olvadék nem érte el mindenütt a felszínt, hanem felfelé hatolva megrekedt a homok- és agyagrétegek repedéseiben, hasadékaiban, s ott kemény andezitté kristályosodott.

A későbbi évmilliók során azután a kemény hasadékkitöltő vulkáni kőzetekről lekoptak a homok- és agyagrétegek, s az andezit hosszan elnyúlt hegygerincekként vált ki puhább környezetéből. Ilyen módon keletkezett például a Berceli-hegy, avagy szomszédja a Szanda, amelynek sziklaormát ősi vár romja koronázza.

Másutt a tűzhányók krátereiből kilövellt finom por évmilliókkal ezelőtti erdőségeket temetett be. Levelek, gallyak, sőt fatörzsek anyagát zárta magába a vulkáni hamu (alsó képünk). A növények levelének lenyomatán még a finom erezet, a megkövesedett fatörzseken pedig még az évgyűrűk is felismerhetők. Hazánk területén – ma ismeretlen – furcsa fák alkották e húszmillió éves erdőséget, olyanok, amelyek rokonai most a trópusok közelében élnek. A finom vulkáni por még azoknak az állatoknak a lábnyomát is megőrizte, amelyek a mocsaras tájon éltek (felső kép). Ősszarvasok, ősorrszarvúak patanyomai látszanak a tűzhányók porától befedett talajon. Föléjük hatalmas csarnokot építettek Ipolytarnóc közelében, nehogy az eső és a fagy néhány év alatt tönkre tegye a múlt feltárt, de múlékony tanúbizonyságait.

Amíg a természeti erők legszebb emlékeit éppen itt Ipolytarnóc környékén vehetjük szemügyre, addig az emberkéz legszebb alkotásai Hollókőnél tárulnak elénk szelíd ívelésű hegyoldalak tövében. Fehérre meszelt falú, fatornyos templom felé sietnek itt vasárnap az emberek, a házakat faragott tornác díszíti. Olyan ez az egész falu, mintha a mesebeli varázsló vagy száz esztendővel visszaforgatta volna az idő kerekét.

Dr. Juhász Árpád

A szerző felvételei

Svéd tájakon

A szerző felvételei

1989-ben jártam Svédországban. Ottani fotós barátaink több kirándulást is szerveztek. Így sikerült eljutnom a hatalmas Vánern tóhoz, majd a svéd nyugati parton fekvő Strömstadtba, valamint a madárvilágáról híres természetvédelmi területre Hornborgasjönbe. Útközben megnéztünk egy vas-korból származó temetkezési helyet, mely bizonyíték arra, hogy jóval a vikingek megjelenése előtt élt ember ezen a területen. Svéd barátaim szomorúan panaszolták, hogy a fenyőerdők szinte megállíthatatlanul pusztulnak az ipari szennyeződéstől, a savas esőktől (sajnos ez már nálunk is előfordul). Erősen érződik a csernobili atomkatasztrófa hatása is. A sugárszint olyan magas néhol, hogy nem szabad elfogyasztani a szarvas húsát, a gombát, az erdei gyümölcsöt.

Szalánczy Béla

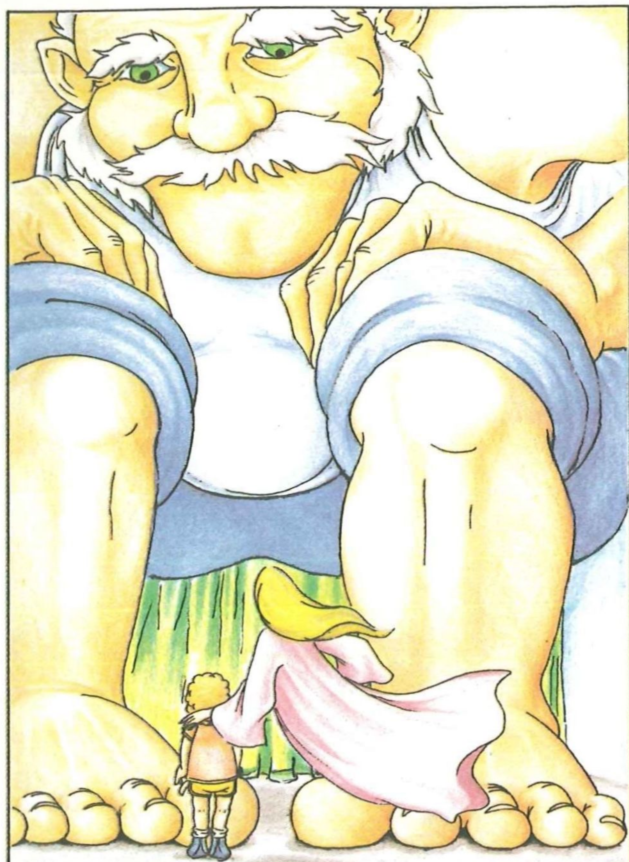

1. Vaskori temető
2. Középkori híd
3. Halászkikötő

Allaga Gyula

Elvarázsolt kastély

Egy lépést se tovább! – hallatszott egy dörgedelmes hang valahonnan a magasból.

Tomi és Bűbájt megtorpant. Mellettük két oszlop meredezett, teljesen eltakarva a kilátást oldalra. Előre pillantottak. Egy behúzott függöny mögül érthetetlen, furcsa zajok szűrődtek ki. Tomi az egyik oszlopnak vetette a hátát, s bizonytalanul megszólalt.

– Halló! Ki szólt az előbb?

Az oszlop, amelynek Tomi támaszkodott, észrevétlenül arrébb csúszott egy icipicit, azután újra mozdulatlanná merevedett. Másodszor is megmozdult, de most már olyan erősen, hogy Tomi a földre huppant.

– Földrengés! Vigyázz, Bűbájt! – figyelmeztette a varázslónőt, és hasra vetette magát a földön.

– Figyelj csak! – kopogtatta meg a hátát Bűbájt.

– Nézz egy kicsit felfelé, és meglátod, hogy nincs itt semmiféle földindulás.

Tomi megnyugodva felállt, leporolta a ruháját, és alaposan szemügyre vette a környéket. Amikor rájött, hogy mitől mozdult meg a szoba, legszívesebben újra hasra vetette volna magát, de a varázslónő nyugodtságát látva szégyellte ezt megtenni. Bűbájt háta mögé ugrott, és onnan sandított az ijesztő látványra: az oszlopok egy ponton meghajlottak, és a mennyezet lassan közeledett a föld felé. Lassanként a távoli, felismerhetetlen foltok egy hatalmas arccá álltak össze Tomi tudatában.

– Egy óriás! – nyögte elhaló hangon.

– Várjatok nyugodtan, mindjárt megtartom az ellenőrzést! – mennydörögte ismét a hang.

Az óriás nehézkesen leguggolt a szűk helyen, s teljesen betöltötte előttük a teret. Most, hogy ilyen közel került hozzájuk, látszott csak igazán, milyen hatalmas. Ő is alaposan megnézte a jövevényeket, bár Tamás alig látszott ki Bűbájt ruhája mögül.

– Á, kedves Bűbájt, most ismerlek csak meg! Te természetesen továbbmehetsz ellenőrzés nélkül. Rólad tudom, hogy egész vagy. De mutasd csak azt az ugribugri kis embert, hadd szemléljem meg!

– Mit akar tőlem? – kérdezte ijedten Tomi. – Nem vagyok beteg, nincs szükségem semmiféle orvosi vizsgálatra.

Félelmetes hangok töltötték be a szobát, mintha a közelben vihar tört volna ki, pedig csak az óriás fakadt hahotára.

– Gyere ide elém nyugodtan, nem vagyok én orvos – harsogta Tomi felé. – Azt vizsgálom meg, hogy egész vagy-e.

Tamás félelme lassan elszállt, már az óriás fülsiketítő hangját sem találta annyira rémisztőnek. Ha nem is túl bátran, de elébe állt.

– Persze, hogy egészben vagyok. Láttál te már valakit darabokban rohangálni?

Az óriás válasz helyett hatalmas ujjaival végigtapogatta a fiút. Bár ez egyáltalán nem fájt Tominak, mégis kellemetlenül érezte magát a rendkívüli méretek láttán. Az óriás szerencsére gyorsan befejezte a vizsgálódást.

– Mehettek – mondta foghegyről.

Felállni ugyanolyan lassan tudott, mint leguggolni. Amíg arra vártak, hogy szabaddá váljék az út, Tomi a varázslónőt nyaggatta.

– Magyarázd meg, légy szíves, mi volt ez!

– Akivel most találkoztunk, az Integer, az óriás. Nagyon egyszerű feladatot lát el. Amikor találkozik egy számmal, akkor leharapja róla a tizedeket, csak az egész részt hagyja meg. Például az 5.318-ból 5-öt, a 30 egész 2/3-ból pedig 30-at. A programban a következőképpen kell őt hívni: 60 LET B = INT (B). Ennek hatására a B változó korábbi értékének csak az egész része marad meg.

– Világos! – mondta Tomi. – Egyszerűen eltünteti azt, ami az egész után szerepel. Micsoda szerencse, hogy nem nézte valamelyik testrészemet feleslegesnek! Nagyon kellemetlen lett volna, ha belém harap, hiszen akkora a szája, hogy sétálgathatnék benne.

Ha most ismerkedsz a számítógéppel, akkor olvasd el a Bűbájt c. könyvet. Mi is onnan vettük a fenti részletet. A rajzot Szűcs Édua készítette.

Barátunk a számítógép

A programot beírás után RUN-nal indítjátok. A képernyőn megjelenik a talaj, kiemelkedik valahol egy fal. A fal mögött a talajban egy lyuk van. A bal alsó sarokban áll a labda.

A labdát a SPACE-val indíthatjátok és irányíthatjátok. Ha a SPACE-t röviden megnyomjátok, a labda ferdén felrepül, újabb gyors nyomásra vízszintesen száll tovább, majd harmadik nyomásra függőlegesen leesik.

A cél: úgy irányítani a labdát, hogy pontosan a fal mögötti lyukba essen.

Ha a labda repülés közben valamibe beleütközik, a dobás érvénytelen. Minden dobás után automatikusan új képernyőt kaptok. A fal és a lyuk mindig máshol jelenik meg.

A program számolja és kiírja a dobások eredményét. A program C+4-es és C 16-os gépre készült. Ha azonban a 10., 20., 230. sorokat a melléklet szerint átírjátok, akkor a C 64-es gépen is futtatható.

Pethes Endre

```
10 SCNCLR:COLOR0,2: COLOR1,10,3:GRAPHIC0,1
20 A=3792:G=81:L$=""
30 FORI=0TO79:POKEA+I,160:NEXT
40 FORI=0TO39:POKEA-18*40+I,114:NEXT
50 FORI=0TO680STEP40:POKEA-18*40+39+I,102:NEXT
60 B=INT(20*RND(1))+12:C=INT(12*RND(1))+1
70 D=INT(5*RND(1))+1
80 FORI=1TOC:POKEA+B-I*40,160:NEXT
90 POKEA+B+D,32
100 X=A-40:POKEX,G:K=0:R=0
110 GETA$:IFA$=""THEN110
120 IFA$=" "THENX=X-39:P=PEEK(X)
130 IFP=114THENPOKEX+39,32:GOTO100
140 POKEX+39,32:POKEX,G:R=R+1
150 GETB$:IFB$=""THEN120
160 IFB$=" "THENX=X+1:P=PEEK(X)
170 IFP=160ORP=102THENPOKEX-1,32:Z=Z+1:GOTO100
180 POKEX-1,32:POKEX,G:GOTO190
190 GETC$:IFC$=""THEN160
200 IFC$=" "THENX=X+R*40
210 IFX=A+B+D-40THEN230
220 POKEX-R*40,32:POKEX,G:Z=Z+1:GOTO250
230 POKEX-R*40,32:POKEX+40,G:ZZ=ZZ+1:COLOR0,1
240 PRINTL$+"SIKERU-LT":GOTO260
250 PRINTL$+"NEM SIKERU-LT"
260 Z$=STR$(Z):ZZ$=STR$(ZZ):Z1=Z+ZZ:Z1$=STR$(Z1)
270 PRINT"";Z1$"UGRA,s"
280 PRINT"";ZZ$"SIKER"
290 FORW=1TO2000:NEXT:GOTO10
```

Jelmagyarázat

- = NYIL JOBBRA
- = NYIL BALRA
- = NYIL LE
- = NYIL FEL
- = CONTR+8
- = COMM+5
- = CONTR+4
- = SCH+CLEAR

Melléklet

```
10 POKE53280,3:POKE53281,1:PRINT""
20 A=1744:G=81:L$=""
230 POKEX-R*40,32:POKEX+40,G:ZZ=ZZ+1:POKE53281,0
```


Postafiók 100

Balogh Tamás, *Debrecen (8 éves, III. o. tan.)*

A fekete árnyék

Este, mikor megyek haza,
mellettem jön valaki.
Néha megkérdezem:
Talán Ön Pataki?

Ő némán megáll, mint én,
S mikor elindulok,
Ő is elindul hetykén.

Nem beszél,
pedig mozog a szája.
Talán valami kő esett rája?

Még mindig követ
az a fekete alak,
Léptei olyanok,
mint a vízben a halak.

Pap Szilvia *2. z. oszt.*
Kiskunfélegyháza
Batthyány L. Ált. Isk.

Kalán néni

Kalán néni kutyája,
lustább, mint a macskája.
Kalán néni nagymama,
unokája száz baba.

Kalán néni kanala,
lóg, mint egy kis kabala.
Férjecskéje Paprika,
fől neki a vacsora.

A virágok

Sóhajtoznak a virágok az őszi szélben
A pipacsok is elszáradtak réges-régen.
A rózsák is búcsúzkodnak már a nyártól,
de a tavasszal csokrot kötünk tulipánból!

Cserebere

Pinczés Enikő, 3595 Hejőszalonta, Rákóczi út 35. Negyedikes, szalvétát, képeslapot gyűjt. **Lengyel Ágnes,** 3600 Ózd, Vörös Hadsereg út 17. 11 éves, matricát, kártyanaptárt, szalvétát, képeslapot gyűjt. **Orosz Viktória,** Kárpátukrajna, Beregszászi járás, Ivanovka, Lenin út 56, 295511; 12 éves, matricát, képeslapot gyűjt. **Breitenbaumer Anikó,** 9400 Sopron, Felszabadulás út 10. Naptárt gyűjt, úttörőkorú gyerekekkel levelezne. **Köllő Zoltán,** Budapest, XV. kerület, Hevesi Gyula út 31. TT gőzmozdonymodellt szeretne és egy színváltós lámpát adna érte cserébe.

Retek Krisztián *munkája, Pomáz (13 éves)*

Dobra verjük

Lépj be!

Tagja lehetsz a Szépen magyarul – szépen emberül mozgalomnak, ha jelszavait elfogadod és teszel is érte. A mozgalom 1984-ben indult Budapestről, az újpalotai Árendás Közi Általános Iskolából. Intézmények, iskolák, tudósok, művészek a tagjai és támogatói. Szervezd meg osztályodban a szépen magyarul– szépen emberül közösséget! Készüljetek együtt a szépen magyarul szépen emberül napra! E napot minden év áprilisában, a költészet napja utáni pénteken tartják. Ha tagja akarsz lenni a mozgalomnak, erre a címre írj: Kállai Eszter OPI, 1087 Bp., Könyves K. krt. 48-52. Nekünk is írd meg, hogyan döntöttél!

Aranyosok Lapja

A nagykőrösi Arany János Általános Iskolából rendszeresen kapjuk az Aranyosok Lapját. Ezennel dobra verjük, hogy várjuk a sulilapok jelentkezését. Szeretnénk bemutatni az ország diáklapjait. De ehhez az kell, hogy írjatok és küldjetek lapot. Kedvcsinálónak (ha még nálatok nincs) néhány „diákszáj" az Aranyosok Lapjából:

1. Nyelvtanórán: A mondat fajtái – csudálkozó mondat, sóhajtó mondat.

2. Matematikaórán: Ha az ezredest tíz felé osztom, tízezredet kapok.

3. Történelemórán: Kik alapították Rómát? – Rombusz és...

4. Földrajzórán: Az időjárás megfigyelésével a teológusok foglalkoznak.

5. Nyelvtanórán: A szavak a mondatban gyakran töltelékeket kapnak (toldalékokat).

Az MR felhívása

Ó, ó, ó, Nagymami... címmel új műsor indul szeptemberben a rádióban. Nagymamák, nagypapák és unokák részvételével élő adást szeretnénk készíteni. Ha részt kívántok venni a műsorban, jelentkezzetek. Írjátok meg, hogy miről szeretnétek hallani. Címünk: Magyar Rádió, 1800 Budapest, Bródy Sándor utca 5-7. A borítékra írjátok rá: Ó, ó, ó, Nagymami.

Zöld szív

Orogoványi Anikó pomázi tanár már tíz éve járja tanítványaival az erdőt. Figyelik a patakok, folyók tisztaságát és az évről-évre növekvő környezetszennyezést. De nemcsak szemlélődni akarnak, hanem tenni is, ezért megalakították a **Zöld szív természetvédő mozgalmat** 7-14 éveseknek. Ha be akarsz lépni, ha tudni akarod, hogy mit tehetsz, írj a következő címre: Zöld szív Budapest 4. 1364.
Ne felejtsd ráírni: Postán maradó. Telefonálhatsz Orgoványi Anikónak a 06-26 25219-es telefonszámon.

Focisták, figyelem!

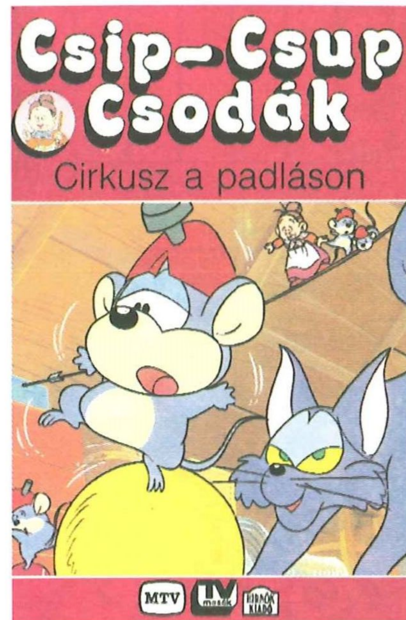
Igen érdekes könyv jelent meg nemrégiben. Címe: „Focitól a labdarúgásig". Szerzője: Benedek Endre. Sok szép rajz illusztrálja a könyvet, segíti a focitudomány elsajátítását. Aki közületek Puskásék méltó utóda szeretne lenni, megtanulhatja belőle a labdarúgás művészetét.

Faliképek

Szeptemberi számunkban ígértük, hogy faliképek készítéshez jó tanácsokat kaptok. Tudom, nyáron sok szép virágot és levelet préseltél. Most elkezdheted a munkát. Tervezd meg! Helyezd el levelezőlap méretű kartonpapíron gyűjteményed egy-egy darabját, ceruzával jelöld meg a helyüket, majd ragaszd fel a papírra azokat! A színeket filctollal élénkíteni lehet. Ha a hátoldalra (például ragtapasszal) fonalat ragasztasz, falra akaszthatod.

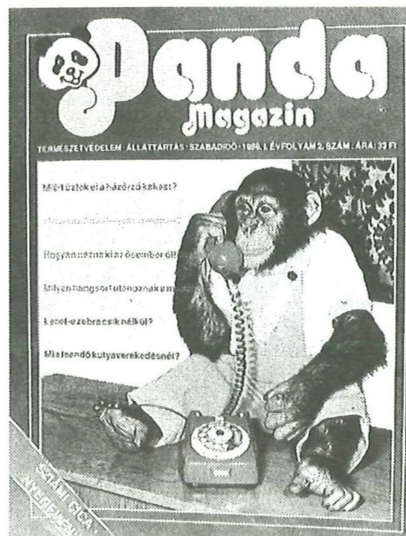
Csip-Csup

„Az én Csip-Csup csodám" címmel mese és rajzpályázatot hirdetünk. Az itt látható könyv is nyújthat ötleteket a pályamunkához. A pályázók közt értékes jutalmakat sorsolunk ki a Csip-Csup napon, amelyre december 9-én a budapesti Petőfi Csarnokban kerül sor. A pályamunkák beküldési határideje 1989. november 25. Kisdobos szerkesztősége Pf. 100. 1502.

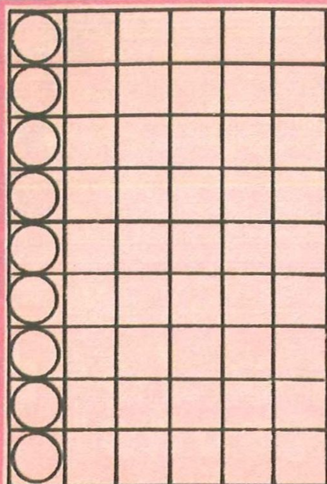

Új, új, új,

A természet- és állatkedvelőknek bizonyára jó hír, hogy megjelent a Panda Magazin második száma. Kapható az újságárusoknál.

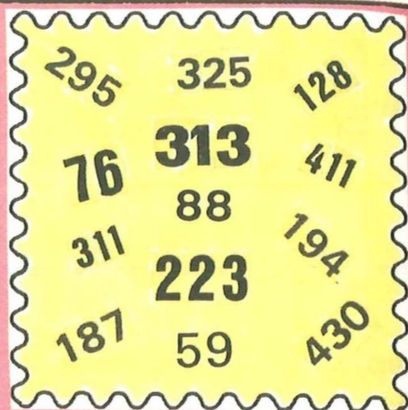
OKTÓBERI FEJTÖRŐ

Október 6

140 éve végezték ki Aradon a szabadságharc 13 hős tábornokát. Írd be az ábra vízszintes soraiba az alább felsorolt szavakat. Ha jól írtad be, akkor az első függőleges oszlop betűiből – felülről lefelé olvasva – megtudod az egyik vértanú nevét. Ezt a nevet küldd be!

AKARAT, ALKONY, CEMENT, DELFIN, HAGYMA, IDEGEN, JUHÁSZ, MÁRTÍR, NAPTÁR.

Két szám

Melyik az a két szám, amelynek összege 500? Megfejtésül ezt a két számot írd meg!

Körbe-körbe

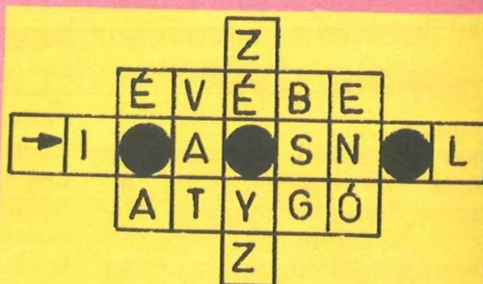
Október 31. 65 éve e napon ünnepeltünk valamit. Vajon mit? Megtudod, ha a T betűből kiindulva, az óramutató járásának irányában haladva, a betűket meghatározott sorrendben olvasod össze. Ha sikerült, nekünk is írd meg!

Zala József munkája

Pályázati rejtvény

A nagy mesemondó egyik mesegyűjteményének címét megtudod, ha a nyíllal jelölt mezőből kiindulva – lóugrásban – összeolvasod az ábra betűit. A könyv címét a többi pályázati rejtvény megfejtésével együtt decemberben kell beküldeni.

A rejtvények megfejtését október 26-ig küldjétek be nyílt levelezőlapon. Címünk: 1502 Budapest, Postafiók 100.

A májusi fejtörő megfejtése:

Összerakó: Szirom borzong a fán, lehull;/fehérlő illatokkal alkonyul. **Lóugrás:** Nemzetközi gyermeknap. **Műalkotás:** Zánkán, az Úttörővárosban van.

A májusi fejtörők helyes megfejtéséért 50 Ft-os könyvutalványt nyertek:

Szabó Csilla, Vajk Rita, Budapest; **Buzora Melinda,** Adony; **Szabó Eszter,** Alibánfa; **Pámiczky Rita,** Apostag; **Krista Mariann,** Bábolna; **Koleszár Imre,** Bekecs; **Matuska Tamás, Mazula Zoltán,** Békéscsaba; **Újvárosi Gyula,** Biharugra; **Szajlai Júlia,** Bogács; **Kiszler Béla,** Cikó; **Kovács András,** Csanádpalota; **ifj. Bors Csaba,** Dég; **Szilágyi Viktória,** Dombrád; **Téglár Ferenc,** Dunaföldvár; **Jancsó Anett,** Dunaharaszti; **Babucs Edit,** Dunaújváros; **Páhi Annamária,** Esztergom; **Szabó Éva,** Hajdúszoboszló; **Gönczi Brigitta,** Hajdúszovát; **Tolnai Katalin,** Kajdacs; **Kiss Gábor,** Komárom; **Bojnár Anita, Csonka Róbert, Paróczi Gergely, Szabó Szabina,** Kóny; **Nemes Judit,** Mázaszászvár; **Bakó Krisztián, Dálnoki Krisztián, Molnár Béla,** Mezőladány; **Bárd Viktória,** Nyírkáta; **Verók Anita,** Orosháza; **Stefán Richárd,** Paks; **Béregi Anita, Gyuris Rita,** Pécs; **Balogh Emese,** Segesd; **Hübler Nóra,** Székesfehérvár; **Hollósy Ilona és Kriszti, Kovács Csilla, Nagy Helga,** Szombathely; **Üveges Gergely,** Szuhakálló; **Liba Anita,** Tiszakerecseny; **Simon Szabina, Szelecsky Krisztina,** Várpalota; **Kummer Dóra, Liebermann Judit,** Veszprém; **Almási Sándor,** Vilonya; **Kovács Gabriella,** Zirc-Olaszfalu.

Kerékpárok – téli álom előtt

A kerékpár téli tárolása a legtöbb családban visszatérő gond. Ez érthető is, hiszen a szűk lakásokban elég nehéz ideális helyet találni a használaton kívüli járműnek. Kis ötletességgel azonban elérhetitek, hogy gépeteket az eddiginél jóval kisebb helyen tudjátok télen tárolni. Lássuk hát, hogy kedvenc gépetek érdekében mit is kell tennetek!

Először is a kerékpárt alaposan tisztítsátok meg. A gumikról és a vázról kefével, ronggyal távolítsátok el a rátapadt sárfoltokat, az olajos porréteget. A megtisztított fémfelületeket petróleumos rongygyal töröljétek át, s a gumikat sem árt vékonyan bekenni glicerinnel, vagy szilikon spray-vel befújni. A tömlőkből engedjétek ki a levegőt, de ne teljesen. Csak annyi levegőt hagyjatok bennük, hogy a tömlők elbírják a kerékpár súlyát. A fékek csuklóit, tengelyeit és – versenykerékpároknál – a bowden-huzalokat is mossátok le petróleummal. Töröljétek szárazra, s utána mindegyiket olajozzátok be. A tisztítás során a küllőkről és a fémabroncsokról se feledkezzetek el! A krómozott felületekhez krómtisztító folyadékot használjatok.

Ezután a láncot vegyétek kezelésbe. Keressétek meg az ún. patentszemet: a biztosító lemezét pattintsátok le, emeljétek le a mögötte levő lánclemezt, majd az ellenkező oldalról húzzátok ki a zárószemet (1). A szétszerelt láncot áztassátok petróleumba, majd ecsettel tisztítsátok meg a rátapadt olajos portól. A tiszta láncot töröljétek szárazra, utána vékonyan kenjétek be olajjal, s tegyétek műanyag zacskóba. A láncot csak tavasszal végtelenítsétek; a zárószemet azonban feltétlenül szereljétek vissza az egyik láncvégre. A becsomagolt tiszta láncot ragasztószalaggal rögzítsétek a vázra. A kerékpár tisztogatásához húzzatok a kezetekre rossz kesztyűt, vagy jobb híján műanyag zacskót, mert ez bizony elég piszkos munka.

Következő lépésként kerékpárotokat néhány csavar és anya meglazításával igyekezzetek összébb „zsugorítani". A nyerget, a kormányt engedjétek teljesen le, a kormányszarvat forgassátok olyan helyzetbe, hogy az minél kevesebb helyet foglaljon el oldalirányban. Ha kell, még a kormányon lévő fékkarokat is lazítsátok meg, s forgassátok ideálisabb helyzetbe. A már beállított alkatrészeket a csavarok és anyák enyhe meghúzásával rögzítsétek.

Kerékpárotok most már kezd laposodni, de a pedálok még kiállnak. Ezen úgy segítsetek, hogy a pedálok tengelyeit villáskulccsal hajtsátok ki, majd a hajtókarok másik oldala felől csavarjátok vissza mindkettőt (2). (A rajzon piros nyilak jelölik a kulcs kihajtásának irányát, s azt a helyet, ahová illesztenetek kell, továbbá a pedál áthelyezésének irányát.) Ha a pedálokat így átszereltétek, a gépet egész közel állítsátok a falhoz.

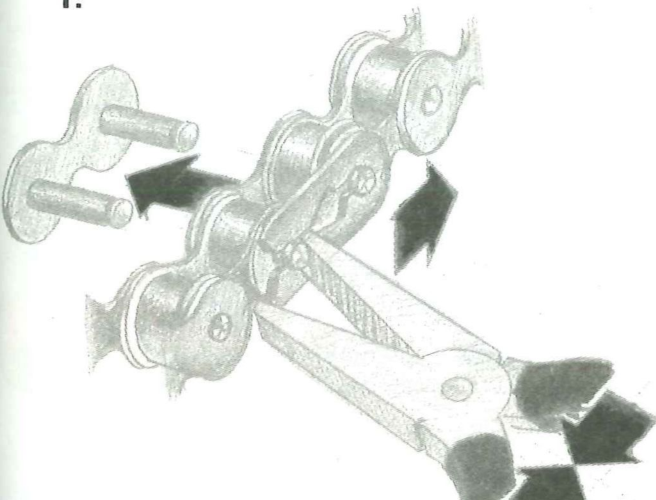
A kerekére állított kerékpár még mindig sok helyet igényel, ám ha leszerelitek a két kerekét, s a vázat a villa nyakánál fogva egy vastagabb huzalhorog segítségével falba erősített akasztóhorogra függesztitek, akkor kis helyen is elfér. A két kereket a váz előtt, külön e célra hajlított huzalhoroggal akasszátok fel.

A tárolásnak egy másik módját is választhatjátok, de ehhez 20 mm vastag rétegelt lemezből kialakított, s szilárdan a falra erősített két konzol szükséges, amelyekre a vázat és a leszerelt kerekeket is felakaszthatjátok. E tárolási módok verseny- és túra-, valamint BMX kerékpároknak előnyösek.

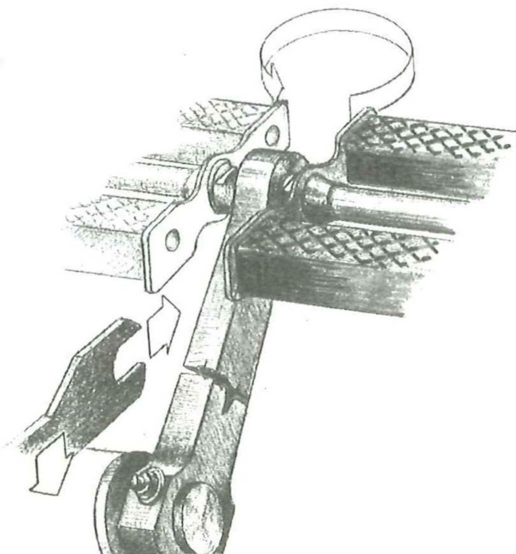
A kempingkerékpárokat ugyanis nem célszerű – főleg súlyuk miatt – a falra akasztva tárolni. Ezeknek inkább keressetek egy üres, félreeső zugot. Összehajtásuk előtt természetesen ezek nyergét, kormányát és pedáljait is állítsátok át, majd az összehajtott gép vázát több helyen műanyag ragasztószalaggal rögzítsétek. A fal mellé állított kerékpárt nem árt a falba ütött kampósszeghez vastagabb műanyag zsinórral „lehorgonyozni". Így biztosan nem dől el.

Írta és rajzolta **Babos János**

1.

2.

A KÉK KERÍTÉS

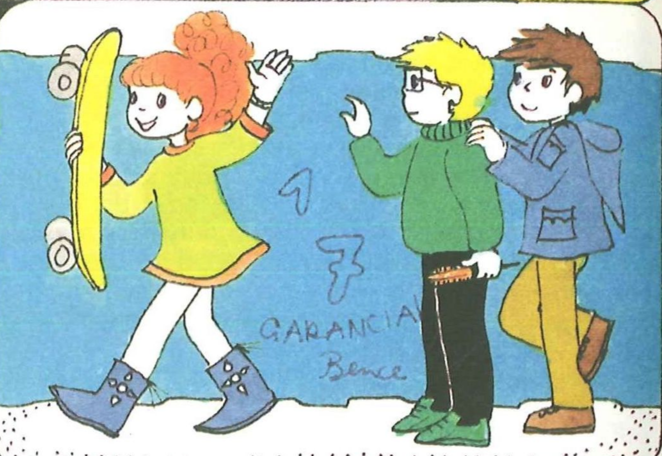
Van valahol egy kék kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá...

– Helló! Petra vagyok! – mutatkozott be Körminek és Bencének egy ismeretlen lány. – Javítsátok meg a gördeszkámat!

Bence meghúzta a kilazult csavarokat. – Köszönöm! – mondta Petra boldogan. – Mindjárt hozok nektek valami finomat.

A fiúk nagyon várták Petrát. – Hol az ajándék? – kérdezték izgatottan. – Sose láttalak titeket! – mondta hűvösen a lány...

Nemsokára két lány érkezett oda: Petra és Dorka. – Itt az ajándék. Mit bámultok? Még soha nem láttatok igazi ikreket???

Marék Veronika